

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De distinctione peccati in mortale, & veniale,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

minimè censetur, non modo cum voluntas ipsa & ab eo, & causa ipsius est auersa: sed etiam cum ad eum articulum ventum est, ut iam amplius non possit reuocare à voluntate, à qua liberè processit. Ita enim pendet peccatum à libertate voluntatis, ut non nisi hac incipiente, aut perseuerante, illud incipere aut perseuerare possit. Et certè si ad peccatum absolute sufficeret, provenire ab eo quod aliquando voluntas liberè elegit; sequeretur eum qui emel alicui liberè venenum propinavit, & per penitentiam reconciliatus est Deo, continenter peccare toto eo tempore quo venenum operatur in eo cui propinatum est: quandoquidem tota ea operatio procedit à dicta propinatione libera. Similiter eum qui sibi per impatientiam vulnus lethale infixit, non posse penitere; quin mors illi imputetur ad peccatum: & sic de huiusmodi aliis, quæ manifestum est nimis dura esse.

Nec refert quod infligens alteri vulnus lethale, etià si peniteat, morte secuta teneatur ad restitutionem, & irregularis efficiatur, sicut alij homicidæ. Non refert, inquam, quoniam præcedens peccatum, sequuto talis effectu, etiam si non imputetur amplius ad culpam; facit tamen delinquentè obnoxium dictis pœnis, sicut & pœnis civilibus.

Postremum est, quod Medina 1. 2. quest. 71. art. 5. dub. ult. proponit, gravitatem peccati omissionis, generaliter, spectandam esse ex obiecto & circumstantiis ipsius: sicut & gravitatem peccati commissionis: ita ut ad illud quoque pertineant quæ in præcedenti libro dicta sunt. Specialiter verò æstimandam esse primò ex actu qui omittitur. Sicut enim omisso simpliciter mala est, ex eo, quod sit privatio boni actus; ita peior esse æstimanda est ex eo, quod sit privatio melioris actus; ut quia melius est diligere Deum quam parentem, peior est ommissio dilectionis Dei, quam parentis.

Secundò ex obligatione exercendi actum qui omittitur: quò enim ea maior fuerit, eò cæteris paribus, gravius erit peccatum omissionis. Sic gravius peccat qui omittit facere illud ad quod tenetur, ex iustitia & ex charitate simul, ut egeno in extrema necessitate constituto restituere quod ei ablatum fuerit; quam ad quod tenetur solum ex charitate: ut egeno in ea necessitate subvenire, propria largiendo. Sic etiam cæteris paribus, gravius peccat qui omittit quàm Superiori districtius præcipitur, quam id quod minus districtè. Nam eo ipso, quod Superior præcipit aliquid cum maiore significatione suæ voluntatis obligandi, eo maior censetur obligatio illud implendi tanquam maiorem obtinens boni rationem. Tertio, ex difficultate quàm quis ab agendo retrahitur. Nam quò minus fuerit talis difficultas, eò cæteris paribus ommissio iudicanda est peccatum esse gravius. Sic ille qui omittit corrigere proximum metuens ne ipsum contristet, gravius censetur peccare eo, qui propter eam omittit, ne ab ipso verberetur.

Postremò ex efficacia voluntatis, quia ommissio quàm quis vult expressè, & formaliter: cæteris paribus peccatum est gravius ea, quam vult tantum interpretatiuè: ut non audire sacrum die festo quia non placet audire, gravius peccatum est, quam non audire ex aliqua negligentia, aut inconsideratione culpabili. Similiter qui ex mera malitia non vult audire gravius peccat quam qui ex aliqua tentatione & perturbacione vehementiore.

CAPVT III.

De distinctione peccati in mortale & veniale.

SVM MARI VM.

- 1 Peccatum distinguitur in mortale & veniale ex reatu seu obligatione ad penam ex eo sequentem.
- 22 Quomodo peccata mortaliter, finem suum vltimum interpretatiue constituat in creatura.
- 23 Peccatum mortale puniatur aeternà panà, ob Dei contemptum quem includit.
- 24 Quomodo includat talem contemptum, quodque ipsum non contingat peccato veniali.
- 25 Quomodo verum sit peccatum veniale non esse contra legem Dei.
- 26 Peccatum veniale non excludit à regno caelorum, nec à Dei gratia & amicitia.
- 37 Obiectio in cuius solutione docetur qua ratione definitio peccati conveniat veniali.

28 Divisio peccati in mortale & veniale, quomodo analogà, & quomodo synonyma esse censetur

21. **D**ivisio peccati in mortale & veniale expressa, & variis peccatis in exemplum propòsitis declarata habetur in cap. Vnum §. Criminiis, distinctè 25. sumitur, ut antè monuimus, ex reatu: qui ut in Enchir. prolud. 7. num. 25. Nauarrus ostendit, non est peccatum: sed obligatio ad penam subeundam, nata ex peccato: quæ cum possit esse aeterna vel temporalis; illud peccatum dicitur mortale, ex quo nascitur obligatio subeundi penam aeternam: veniale verò ex quo subeundi penam solum temporalem. Cur autem mortale ad aeternam & veniale ad temporalem tantum penam obliget, D. Thomas 1. 2. qu. 72. art. 5. & 2. 2. qu. 88. art. 1. & qu. 7. de malo art. 1. alique Theologi communiter (post Richardum à S. Victore in tractatu de differentia peccati mortalis & venialis) rationem hanc adferunt: quod homo, iuxta illud Ierem. 2. Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas quæ continere non valent aquas, per peccatum mortale, non autem per veniale auertat se à Deo, suo vero fine: & conuertrat se ad creaturam; in hac finem suum vltimum interpreta iuè constituendo: nimirum eam plus amando quam Deum.

Prout scilicet contigit illi in quem cadunt verba Domini Marth. 10. Qui amat patrem & matrem plus quàm me, non est me dignus. Itemque Iis, de quibus Ioan. 12. dicitur, Dilixerunt gloriam hominum magis quam gloriam Dei. Cuiusmodi maiorem creaturam, quam Dei amorem contingere in peccato mortali, hinc patet: quia charitas, seu amor Dei est, ut mandata eius custodiamus 1. Ioan. cap. 5. Cum ergo in peccato contingat transgredi, seu non custodire mandatum Dei, voluntati quæ ipsius repugnat propter creaturam: contingit quoque plus amare creaturam quam Deum: vti pote non verendo huic propter illam displicere: sicut Petrus in gratiam Pauli faciens id, quo se scit displicere Ioanni, ostendit aperte, se plus affici ad Paulum quam ad Ioannem.

Quod autem id sit interpretatiuè finem suum vltimum in creatura constituere, significatur per illud ad Philipp. 3. Quorum Deus venter est: & illud quod eius genesis peccatum in cap. 5. Epist. ad Ephes. versu 5. damur tanquam idolorum seruitus. Ratione quoque confirmatur: quia cum necesse sit omnem actionem humanam habere aliquem vltimum finem, ad quem per illam tendatur; atque per actionem qua mortaliter peccatur, ad creaturam tendatur, recedendo à Deo: consequens est, eum qui mortaliter peccat, finem vltimum, non Deum, sed creaturam sibi constituere. Non quidem formaliter: quia non amat creaturam tanquam bonum omni ex parte sufficiens, neque propter se, & propter quod cætera omni experenda sint; sed tantum interpretatiuè: nempe quod cum mortaliter peccans plus amat creaturam quam Deum, ut ante habitum est, ab hocque auertens se, ad illam conuertatur: & consequenter ob eandem, verum suum vltimum finem Deum relinquit: meritò interpretari possumus quod ipse creaturam sibi pro vltimo fine constituat.

Ratio differentia inter peccatum mortale & veniale.

23. **C**umque hæc ita sint, satis intelligitur cur peccatum mortale, non item veniale ad penam aeternam obliget: nempe quod mortale, non item veniale, includat apertum contemptum Dei: per quem diuina ipsius gratia & amicitia priuamur: ab eoque, in quo summa nostra felicitas consistit, tanquam inimici relictimur puniendi perpetuò tanquam tales (diuina iustitia ipsius ira exigente) nisi ei reconciliemur per penitentiam: quæ nulla post hanc vitam datur: adeo ut misera anima mortua, morte primà id est, priuatione diuinæ gratiæ per peccatum mortale, moriatur morte secundà id est, priuatione gloriæ, per condemnationem ad aeternum supplicium: quæ quidem mors irreparabilis est omnino, sicut sententia, qua peccator ad eam condemnatur, est omnino irreuocabilis.

Peccatum autem mortale memoratum contemptum tã ratione auersionis à Deo (quam ideo continet, quod mortaliter peccantes, transgrediendo præcepta diuina, interpretatiuè dicant Deo, Recede à nobis sententiam vltimam tuam nolimus ex Iob. cap. 21.) quam ratione conuersionis

ad crea-

ad creaturam, cum hanc plus amando quam Deum, eam sibi constituant finem vltimum.

Peccatum veniale vel neutrius rationem includit; unde nec excludit à gratia & amicitia diuina: qua qui peccatur, æternæ pœnæ obnoxius non est: iuxta illud Psal. 102. Non in perpetuum irascetur Dominus, neque in æternum comminabitur. Neutrius dico, quia non includere rationem conuersionis ad creaturam, ex eo patet: quod etsi homo per peccatum veniale inordinatè conuertatur ad creaturam, non ita tamen conuertitur, vt illum in hac finem suum vltimum constituturè interpretari debeamus. Neque enim talis est conuersio quâ homo fugiat à Deo: sed qua non currat ad Deum, tepesfactus ac retardatus inordinato aliquo amore creaturæ, vnde secundum D. Bonauenturam in 2. sentent. distinct. 42. quæst. 1. videretur dicenda potius retardatio perfectionis ad Deum, quam conuersio ad creaturam.

25. Nec item includere rationem auersionis à Deo patet: quia cum peccatum veniale non sit simpliciter, sed tantum secundum quid contra legem Dei aut ex D. Thoma in 1. quæst. 88. art. 1. ad 1. tantum præter legem Dei, supple eam cuius obseruatio ita est necessaria ad retinendam cum Deo amicitiam, vt transgressio illius, hanc tollat. Alioqui enim simpliciter dici potest esse contra legem Dei: eam nimirum quæ vitis tantum est, non autem necessaria ad dictam amicitiam retinendam: perinde ac leges quedam ciuiles tantum sunt viles, non necessariæ ad conseruandam Reip. pacem. Sic ergo homo, prout habet loco cit. D. Bonauentura, dicendus potius est per peccatum veniale elongari à Deo, quam à Deo aueriri: perinde ac si quis facie conuerfa ad solem, non nihil retrocedat, dicitur elongari; non autem aueriri à sole.

Quod verò peccatum veniale non sit simpliciter contra legem; confirmatur ex eo, quod Concil. Trident. sess. 6. cap. 11. & Can. 18. anathemati subicit eos qui dicunt impossibile esse homini iustificato seruare Dei præcepta. In seq. verò C. 23. eos qui dicunt hominem semel iustificatum posse in tota vita vitare peccata omnia, etiam venialia; id intelligant posse ex speciali Dei privilegio: quale Beatæ Virginis concessum esse tenet sancta Ecclesia. Ex quorum decretorum comparatione intelligitur, peccatum veniale non esse simpliciter contra præceptum Dei; cum alioqui peccans venialiter transgrediretur præceptum Dei; sicque homini iustificato impossibile esset, vt vitare omne peccatum veniale sine speciali Dei privilegio; ita & omnia Dei præcepta obseruare.

26. Accedit quod transgressor mandatorum Dei sit maledictus, iuxta illud Psal. 118. Maledicti qui declinant à mandatis tuis. Non item peccans solum venialiter; quia vt Concl. Trident. habet in cit. cap. 11. licet in hac mortali vita, quantumuis sancti & iusti in venialia quandoque cadant, non ideo desinunt esse iusti. Et in sequen. scilicet 14. cap. 5. aperitè dicitur peccatis venialibus, nos non excludi à gratia Dei. Quare peccans solum venialiter, non est simpliciter dicendus transgressor mandatorum Dei: & per consequens nec peccatum veniale dicendum est simpliciter esse contra mandata seu legem Dei.

Accedit etiam, quod transgressus mandata Dei, excludatur à regno cælorum, iuxta illud Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Quare qui peccat venialiter, non transgreditur simpliciter diuina mandata: quandoquidem veniale peccatum non excludit à regno cælorum ex communi Catholicorum doctrina: quam aduersus hereticos tam antiquos Iovinianum & Pelagium: quam recentiores Lutherum ac Calvinum ac reliquos eiusdem farinae, rectè propugnat stabilitque Bellarm. in tomo tertio Controuersiarum conuersus 2. generalis. lib. 1. à cap. 4. ad finem vsque. Quia in re immorari non est instituti nostri: cui sufficit monere id aperitè confirmari ex eo, quod vir simplex & rectus & recedens à malo, & adhuc retinens innocentiam suam, qualis diuino testimonio fuit sanctus Iob ca. 1. & 2. historia eiusdem, non sit censendus de numero eorum qui à regno cælorum excluduntur, sicut nec de numero inimicorum Dei. At talis potest habere peccatum veniale, vt patet de ipso S. Iob, cuius verba sunt in sequen. cap. 7. Peccavi, quid faciam tibi o custos hominum. Nec enim dici potest illud fuisse peccatum mortale, cum idem Iob adhuc retineret innocentiam suam. Patet quoque de S. Ioanne Euangelista: qui cum sub finem Euangelij se scripsi vocet se

Discipulum què diligebat Iesus: plenusque Spiritu sancto sicut ceteri Apostoli, iuxta tradita in c. 2. Actuum: ait tamen in sua 1. Epist. ca. 1. nec se nec alios Christi discipulos excludens. Si diximus quia peccatum non habemus nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Vbi peccatum ite intelligi non potest mortale, quia in Christi dilectione, ac Spiritus sancti gratia cumularè dotata, locum habuisse repugnat: cum Christi fideles, miximè autè pastores, crimine vacuos esse debere cõstet per illud prioris ad Corinth. c. 1. Confirmabit vos vsque in finem sine crimine. & prioris ad Timoth. 3. Ministrent, nullum crimen habentes. & ad Titum 1. Oportet Episcopum sine crimine esse.]

27. Sed obiici potest: rationem & definitionem peccati perinde continere veniali ac mortali. Nomen quidem, vt patet ex D. Ioan. autoritate cit. a. Definitionem verò quoniam ista: mendacium iocosum, furtum rei lemie prioris. 2. 2. 2. siderium carnale sine plene 1. uocacione, dicuntur peccata venialia: quoniam tamen primum est dictum contra præceptum Dei, in Ecclesiastico cap. 7. Noli velle mentiri omne mendacium. Secundum verò, factum contra præceptum decalogi Non furtum facies. Tertium demum, concupitum contra aliud præceptum Decalogi, Non concupisces uxorem proximi tui. Quare peccato veniali, perinde ac mortali conuenit peccati definitio: quæ est dictum, vt concupitum contra legem æternam.

Cui obiectiõni vt occurramus notandum est, legis præscriptum spectari posse autem secundum se absolute, tum secundum finem in quem ordinatur, qui est Deus charitate dilectus, iuxta illud prioris ad Timoth. cap. 1. Finis præcepti est charitas. Atque postiore hoc modo spectatum, constituit perfectionem & complementum legis, iuxta illud ad Rom. 13. Plenitudo legis est dilectio: quæ scilicet super omnem creaturam Deus simpliciter diligitur. Quia igitur peccatum veniale non est contra legis præscriptum tali modo spectatum, id est, quia non est contra charitatem (vt ex eo patet, quod ipsum possit cum hac consistere, cum alioqui contra ante memoratos sacre Scripturæ locos, mortem adferret animæ, dicente D. Ioan. in 1. sua Epist. cap. 3. Qui non diligit manet in morte) debet contra legem esse tantummodo secundum quid; non item simpliciter: seu secundum illud, in quo plenitudo & complementum legis consistit. Vt potest fieri charitatis repugnans quidem, sicut infirmitas sanitati: non autem charitati ipsi, sicut mors repugnat vitæ. Atque in hoc idem vsuuenit peccato veniali, ac accidenti quod non est simpliciter ens sed secundum quid: quia non existit per se, & in eo existit modo, consistit entis plenitudo & perfectio.

Quæ cum ita sint: concedimus quidem, peccato veniali absolute conuenire nomen peccati, sicut accidenti absolute conuenit nomen entis; sed negamus ei conuenire simpliciter, quod sit contra legem Dei; quia non conuenit ei esse contra charitatem, in qua consistit plenitudo legis: sicut philosophi negant accidenti conuenire quod existat simpliciter, quia non existit per se.

28. Vnde ex D. Thoma 1. 2. quæst. 88. art. 1. ad 1. diuisio peccati in mortale & veniale, sicut & entis in substantiam & accidentem, est analogi in suas species. Quod de peccato intelligendum est respectu habitus ad finem vitæ humanæ, à quo deuiat. Nam absolute consideratū secundum genus suū moris seu secundum dissonantiam quam habet à recta ratione; tam de veniali, quam de mortali simpliciter synonymeque dicitur. Concedimus etiam peccatum veniale esse verè ac proprie peccatum, vt rectè confirmatur ratio obiecti: quod peccatum veniale sit materia sufficiens Sacramenti penitentiae: sed negamus esse simpliciter & perfecte peccatum: quia non est simpliciter ac perfecte contra legem æternam: sicut accidens verè quidem & proprie est ens, cum habeat existentiam; sed non est ens simpliciter & perfecte, quia non habet modum existendi in quo consistit perfectio entis. Et ita is qui furatus est tantum vnum calamum, non dicitur fur simpliciter & perfecte: nec homo iustus (qui sepies in die cadet & resurget Proverb. 24.) committens peccatum veniale, dicitur simpliciter & perfecte peccator: præsertim cum non auertatur à Deo: in cuius amicitia perseverat: nec perfecte conuertatur ad creaturam. Quocirca peccatum ipsum veniale non est grauis Dei offensa, quandoquidem illius nobiscum amicitiam non dissoluit, sed solum est leuis: ad euulsum tamen amicitiam

tiae dissolutionem disponens aliqua ratione, de qua inferius. Atque ex his satis intelligitur ad iudicandum quae peccata pro mortalibus, & quae pro venialibus sint habenda, considerandam esse charitatis Deo vel proximo vel nobis debita laesionem, contingentem legum transgressione. Cum enim tanta fuerit laesio ut charitatem ipsam tollat: consequens est ex dictis, committi peccatum mortale: alias vero non committi plusquam veniale. Itaque deinceps dandae sunt regulae per quas cognoscatur quando legis transgressio talem laesionem habeat quae charitatem tollat: seu, quod eodem modo dicitur, quando lex cuius transgressione peccatur, obliget ad peccatum mortale.

CAPVT IV.

De iudicandi de peccato, siue mortale an veniale.

S V M M A R I V M.

- 29 Quae dari possit regula d' iudicandi inter peccatum mortale & veniale.
- 30 Peccatum suo genere mortale sit per accidens veniale, tum per rei paritatem, tum per deliberationis imperfectionem.
- 31 Qualis sit haec imperfectio, & qualiter deprehendatur, interuenisse in peccato.
- 32 Peccatum quod est veniale ex suo genere, potest ex accidenti fieri mortale quinque modis.
- 33 Similitudo qua illustratur id quod dicitur peccatum esse tum mortale, tum veniale ex suo genere, & ex accidenti.
29. **R**ed admonet Geslon in libro De vita spirituali animo lecti. l. 5. tit. E. exigere vnam aliquam certam regulam generalem, qua vniuersaliter possumus in vnaquaque mortali actione peccatum mortale discernere a veniali, perinde absurdum esse, atque eiusmodi aliquam a Medico quaerere, qua possumus inter omnes cibos salubres & insalubres discernere. Etenim sicut in salubribus & in insalubribus, ob circumstantiarum mutationem, nihil inest firmitatis: adeo ut de illis generaliter statuta sepe fallant, dum cibi genus vni homini salutare, inuenitur alteri obnoxium: & quod in vno tempore iuuat, in altero nocere deprehenditur. Ita etiam in moralibus, in quibus contingit similis circumstantiarum mutatio, fallere possunt quae generaliter decernuntur de mortiferis & venialibus. Quae tamen non desunt observationes generales, quas pro regulis vsurpare possumus: quoniam ad actiones singulas applicatae, probabiliter sufficienter ve ad moralem certitudinem ostendunt, an malitiam mortalem habeant necne: quod nobis sufficit cum absolute Deo soli notum sit quid in vita humana sic displiceat ipsi, ut velit morte aeterna illud puniri aut non velit. Quis enim cognouit sensum Domini, aut consiliatus eius fuit? ad Rom. cap. 11.

Peccatum quod mortale est suo genere, veniale fieri ex accidenti.

SECTIO PRIOR.

30. **Q**uibus observationibus praemittendum est, peccatum dupliciter tum mortale, tum veniale esse: vno modo ex suo genere, altero modo ex accidenti. Mortale enim est ex suo genere, cum ex interiori ordine, quem habet ad aliquod obiectum, tanquam motus ad terminum suum proprium, priuat hominem charitate, nisi imperfectio operis excuset: ut contingit excusare (hocque in omni materia actione moralis, ut insinuat est a Nauar. in Enchir. praed. g. num. 10.) tum per rei paritatem, id est, illatae iniuriae leuitatem, tanquam per quandam materiae imperfectionem: tum per defectum deliberationis, tanquam per imperfectionem quandam formae. Haec enim reddere peccatum imperfectum sicut imperfectio materiae vel formae, reddit rem naturalem imperfectam seu quod idem est, peccatum ex suo genere mortale facere veniale per accidens, id est, per contingentiam talis imperfectionis, consensus est communis Catholicorum.

Et probatur de imperfectione materiae: quia non est consentaneum peiorem, ac miseriosem in hac vita esse animae subiectionem, quam corporis. Cum igitur lex nunquam obliget hominem ad mortem corporalem, pro re seu laesione leui: nec obligabit ad peccatum mortale, quod est mors animae. Itaque furtum, quod ex suo genere tollit charitatem proximo debitam, tantum est veniale, si sit rei de facto leuis, seu quae parum proximus laedatur de facto: ut vnus oboli. Dico

de facto, ad excludendam rem de se quidem leuam, sed per quam circumstantia aliqua proximus grauius laedatur, ut furtum vnus acus, quo pauper factor impeditur aliquid notabile lucrari suo artificio. Itemque ad excludendam rem eam quae adiunctam habet notabilem Dei iniuriam; ut mendacium iocofum iuramento confirmatum. Est enim periurium mortale, etiam si in re leuis; cum leuitate ea non obstante, sit inuocatio Dei in testem falsitatis. Idem dicitur de quocumque peccato fidei, spem, aut charitatem in Deum destruentem, ut de haeresi, desperatione & odio Dei.

Quoad imperfectionem autem deliberationis probatur item: quia quae sunt ex repentino aliquo motu, & sine plena deliberatione, non sufficiunt ad rationabiliter conciliandam amicitiam: ergo nec censeri debent sufficere ad eam conciliatam dissoluendam. Sic ergo infidelitas, quae ex se priuat hominem charitate debita Deo: & luxuria mentalis quae charitate debita sibi ipsi: ex defectu plenae deliberationis sunt parum modo peccata venialia, prout expositum est in praeced. lib. num. 44.

Ceterum de rebus istiusmodi contingit ex inaduertentia ad malitiam eius quod obicitur voluntati. Nam in actu voluntatis, plena deliberatio deficit, quoties haec in illum exit, intellectu non aduertente plenae ad malitiam obiecti, repugnantiam cum lege, vel honestate: etiam si ab eo illud ipsi obiectum sub alia ratione cognoscatur & consideretur, ut v. g. sub ratione iucundi aut vtilis. Sola enim aduertentia ad malitiam obiecti, facit ut actus moralis sit dictum vel factum vel concupitum contra legem aeternam: in quo natura propriae ratio peccati consistit: neque est peccatum plenum & perfectum, seu mortale, nisi eadem aduertentia sit plena & perfecta; quantumcumque alias ex obiecto aut ex circumstantiis, mortale esset, & tale apud homines iudicaretur.

Ceterum aduertentia semper iudicatur non plenam in semidormientibus; tum in semiebris: tum etiam in iis, in quibus simili modo imaginatio, discursus intellectus practicus seruans, impeditur, exorta aliqua vehementiore appetitus passionis: aut intellectus ipse alicunde retrahitur ab attentione & consideratione dictae malitiae. Quod quando contingat quisque in seipso cognoscet, qui distractus post mortem aliquam factam in cogitatione rei illicitae, ad se reueritur, plenae aduertens ad eiusdem malitiam, atque cognoscit se omnino assensurum non fuisse, si prius tali modo aduertisset: perinde ac dum omnino excitatus a somno, excutit turpem cogitationem in qua semidormiens immorabatur, satis cognoscit, se minime immorturum fuisse, si prius similiter cognouisset. Sed nota tum id in quo malitia reperitur, possit esse vel actus exterior, vel omissio, vel actus exterior: circa hunc cum perpetratur in vigilia, non facile contingere inaduertentiam, aut imperfectam aduertentiam ad ipsius malitiam; quando ea fuerit manifesta, sicut est malitia actus fornicandi vel occidendi.

Peccatum, quod suo genere veniale est, fieri mortale ex accidenti.

SECTIO POSTERIOR.

Porro peccatum est veniale ex suo genere, cum ex interiori ordine ad obiectum suum non priuat hominem charitate: ut mendacium iocofum, verbum otiosum: haec enim vt potest de se leues offensa, nequaquam natae sunt amicitiam cum Deo dissoluere. Ex accidendi vero, id est, ex adueniente aliqua conditione, peccatum eius generis, mortale potest esse quinque modis, vt ex D. Thoma & aliis notat Sylu. in verbo, Peccatum quae 1. 3.

Ac primo, si quis illud committat cum ea praeparatione animi, ut quantumuis mortale, seu contra legem ad mortale obligantem esse cogitaret aut sciret: committeret illud nihilominus. In quo sensu Nauar. ad cap. Tres, De poenitent. dist. 1. num. 7. & in Enchir. cap. 23. num. 17. recte monet accipiendum esse illud D. Augustini, relatum dist. 25. cap. Verum, & Criminis, nullum peccatum est adeo veniale, quod non fiat criminale dum placet: non autem, (vt quis forte existimat, quod sensus sit, venialia fieri mortalia eo ipso quod placent. Nam inde sequeretur omnia venialia esse mortalia, cum omnia placeant, voluntariae sint: quia nullum peccatum est nisi voluntarium. Atque hinc intelligitur furtum pauculorum nummorum, quod committitur cum ea praeparatione animi & affectu, vt si multi essent, perinde caperentur, peccatum esse mortale, quantumcumque commissum in re parua.

Quod